

Datum: Rijeka, 13. srpnja 2026.

Kolegij: Pravo, etika i društvo

Voditelj: prof. dr sc. Nada Gosić

e-mail voditelja: nada.gosic@uniri.hr

Katedra: Katedra za javno zdravstvo

Studij: Sveučilišni diplomski studiji - Sestrinstvo - Javno zdravstvo

Godina studija: 1

Akadska godina: 2026./2027.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij **Pravo etika i društvo** je obvezatni kolegij na prvoj godini sveučilišnih diplomskih studija Sestrinstvo – javno zdravstvo i Sestrinstvo – Gerontologija i palijativna skrb starijih. Sastoji se od 35 sati predavanja i 20 sati seminara, ukupno 55 sati (**5 ECTS**). Nastava se izvodi u predavaonicama Fakulteta zdravstvenih studija (ul. V. C. Emina 5).

Ciljevi kolegija. Ciljevi su kolegija: 1. Pomoći studentima razumjeti razliku između pravnih (legalitet) i etičkih (moralitet) normi; 2. Upoznati studente s ulogom i mjestom prava i etike u društvu; 3. Uputiti na važnost kritičkog mišljenja u razumijevanju sestrinskih vještina, sestrinske znanosti i sestrinstva kao poziva pri određivanju identiteta sestrinske profesije; 4. Ukazati na potrebu i svrhu postojanja zakonske legislative te upoznati studente s razinom prava i (ne)jednakosti stanovnika u društvu na razini zdravstvene i socijalne zaštite; 5. Prikazati načine na koje je uređeno područje socijalne i zdravstvene skrbi kao dva međusobno povezana i međuovisna područja te pregled prava korisnika i djelatnika u području zdravstva; 6. Stjecati i usvajati znanja o utjecaju politike u području zdravstva i socijalne skrbi; 7. Primijeniti političke teorije, doktrine i načela u analizi i rješavanju zdravstveno-socijalnih problema i situacija s kojima se suočavaju medicinske sestre/medicinski tehničari; 8. Osposobiti studente za etičku analizu i argumentaciju etičkih rješenja; 9. Uvesti integrativni pristup u etičko prosuđivanje i odlučivanje u sestrinstvu; 10. Upoznati studente s različitim pojavama društvenih nejednakosti u zdravlju (zdravstvenom stanju) i zdravstvenoj zaštiti; 11. Stjecati znanja o utjecaju društvene stratifikacije na pojave diskriminacije i nejednakosti u zdravstvu.

Sadržaj kolegija: Pojam i izvori europskog zdravstvenog zakonodavstva; Vrijednosti i načela suradnje u europskim zdravstvenim sustavima; Prava pacijenata; Kaznena odgovornost zdravstvenih radnika; Građanska, prekršajna i disciplinska odgovornost zdravstvenih radnika; Pravednost u zdravstvenom sustavu; Vrijednosti u biomedicini i zdravstvu; Bol, medicina i kultura; Bioetičke dileme; Medicinska sestra – voditeljica dijaloga; Kvaliteta života; Odnos između pružitelja i korisnika zdravstvenih usluga; Informirana suglasnost u zdravstvenoj njezi; Paternalistički odnos medicinske sestre prema pacijentu, Privatnost, povjerenje i sestrinska tajna; Pacijentove želje; Priziv savjesti; Teorijski izvori zdravstvene i socijalne politike; Bioetike i politika; Društvo, etika i mediji; Usamljenost- globalni javnozdravstveni problem; Spirala nasilja u zdravstvu – Michel Foucaultov doprinos analizi i razumijevanju; Predrasude, stereotipi i stigmatizacija u odnosu zdravstvenih djelatnika i pacijenata.

Izvođenje nastave: Nastava se izvodi u obliku predavanja i seminara u drugom semestru prve godine studija. Kroz predavanja studenti se upoznaju sa sadržajem kolegija. Na kraju nastave se održava završni pismeni test.

Popis obvezne ispitne literature:

1. Eterović, I. *Kant i bioetika* (odabrana poglavlja), Pergamena – Centar za integrativnu bioetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017.
2. *Etički kodeks medicinskih sestara*, Hrvatska komora medicinskih sestara, 2005.
3. Gosić, N. *Bioetika in vivo* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2005.
4. Gosić, N. *Bioetičke perspektive* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2011.
5. Bošković, Z. *Medicina i pravo* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2007.
6. Frković, A. *Bioetika u kliničkoj praksi*, (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2006.
7. Kalauz, S.: *Sestrinska profesija u svjetlu bioetičkog pluriperspektivizma* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2011.
8. Nastavni materijal (nerecenzirana predavanja - uručci)
9. *Zakon o sestrinstvu* NN 121/03, NN 117/08 i NN 57/11.

Popis dopunske literature:

1. Berčić, B. "Etika", u: *Filozofija*, sv. 1., Ibis grafika, Zagreb, 2012.
2. Čović, A. *Etika i bioetika* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2004.
3. Frankena, W. *Etika* (odabrana poglavlja), Kruzak, Zagreb, 1998.
4. Jonsen, A. R., Siegler, M., Winslade, W. J., *Clinical ethics. A Practical Approach to Ethical Decision in Clinical Medicine* (odabrana poglavlja), McGraw-Hill, New York etc., 2015.
5. Matulić, T.: *Bioetika* (odabrana poglavlja), Glas koncila, Zagreb, 2012.
6. Prijić-Samaržija, S. (ur.): *Pobačaj za i protiv*, Hrvatski kulturni dom, Rijeka, 1995.

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

Ishodi učenja koji se navode za svako predavanje podrazumijevaju očekivana postignuća studenta/ica, odnosno ono što će studenti/ice biti u stanju učiniti nakon predavanja i njemu odgovarajućeg seminara.

P1. Pojam i izvori europskog zdravstvenog zakonodavstva

Ishodi učenja: Definirati pojmove i razlikovati predmet/sadržaj i metodologiju europskog medicinskog i zdravstvenog zakonodavstva.

P2. Vrijednosti i načela suradnje u europskim zdravstvenim sustavima

Ishodi učenja: Argumentirati važnost implementacije Direktive 2011/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi u nacionalne zdravstvene sustave.

P3. Prava pacijenata

Ishodi učenja: Navesti i objasniti norme koje određuju prava pacijenata na suodlučivanje i obavještenost.

P4. Kaznena odgovornost zdravstvenih radnika

Ishodi učenja: Prepoznati kaznena djela koja bi mogli počiniti zdravstveni radnici prilikom obavljanja svoje profesionalne djelatnosti, navesti i obrazložiti kaznena djela koja bi mogla počiniti medicinska sestra/tehničar u obavljanju svoje profesionalne djelatnosti.

P5. Građanska, prekršajna i disciplinska odgovornost zdravstvenih radnika

Ishodi učenja: Prepoznati i razlikovati građansku, prekršajnu i disciplinsku odgovornost zdravstvenih radnika i posebno medicinske sestre/tehničara u obavljanju svoje profesionalne djelatnosti.

P6. Pravednost u zdravstvenom sustavu

Ishodi učenja: Razlikovati i definirati pojmove jednakost i pravednost, analizirati pojave nejednakosti u zdravstvenom sustavu i odrediti teorijske i praktične determinante nejednakosti u zdravstvenoj njezi.

P7. Vrijednosti u biomedicini i zdravstvu.

Ishodi učenja: Razlikovati osobne i društvene vrijednosti, objasniti razliku između tradicionalnih i vrijednosti modernog doba, objasniti ponašanje i djelovanje medicinskih sestara /tehničara određeno etičkim vrijednostima u biomedicini i zdravstvu.

P8. Bol, medicina i kultura.

Ishodi učenja: Prepoznati kulturnu komponentu trpljenja boli, razlikovati tradicionalni i biokulturni model odnosa prema boli, definirati i objasniti osnovne postavke biokulturnog modela odnosa prema boli.

P9. Bioetičke dileme

Ishodi učenja: Interpretirati bioetičke dileme, prepoznati moralne konflikte i razine bioetičkih dilema, interpretirati medicinsko-etičke dileme koje su utjecale na nastanak suvremenih kodeksa medicinske etike i deontologije na međunarodnoj i nacionalnim razinama, opisati jednostrane pristupe u rješavanju medicinsko-etičkih i bioetičkih dilema, riješiti etičku dilemu u slučaju iz prakse medicinske sestre.

P10. Medicinska sestra – voditeljica dijaloga i tima zdravstvene njege

Ishodi učenja: Razlikovati vrste dijaloga, definirati i objasniti odlike dobrog dijaloga, stilova komuniciranja i posljedica koje ti stilovi imaju na rad i okruženje tima zdravstvene njege.

P11. Kvaliteta života

Ishodi učenja: Definirati i obrazložiti vrednovanje kvalitete života, uočiti i objasniti posljedice koje svara procjena medicinske sestre o kvaliteti života pacijenta i pristup u kojem se pacijentu dopušta da sam procijeni što je njegova kvaliteta života.

P12. Odnos između korisnika i pružitelja zdravstvenih usluga

Ishodi učenja: Prepoznati medicinsku sestru/tehničara kao pružitelja zdravstvene usluge, odrediti pravne i etičke norme koje definiraju odnos medicinske sestre/tehničara prema pacijentima i članovima njihove obitelji.

P13. Paternalistički odnos medicinske sestre/tehničara prema pacijentu

Ishodi učenja: Objasniti paternalizam, odrediti paternalizam u širem, užem smislu, prepoznati praktični paternalizam u odnosu medicinske sestre /tehničara prema pacijentu, odrediti vrste paternalizma u medicini, predstaviti stajališta zagovornika i protivnika paternalizma i obrazložiti opasnost od paternalističkog odnosa prema pacijentu.

P14. Etička načela u zdravstvenoj njezi

Ishodi učenja: Identificirati načela u užem i širem smislu, u znanosti i osobnom ponašanju. Razlikovati primarna bioetička načela (autonomija, dobročinstvo, neškodljivost i pravednost) u uspostavljanju etičkog odnosa medicinske sestre/tehničara prema pacijentima, pronaći i primijeniti u rješavanju slučaja iz prakse bioetička načela u Etičkom kodeksu medicinskih sestara.

P15. Informirana suglasnost zdravstvenoj njezi

Ishodi učenja: Objasniti informiranu suglasnost, interpretirati povijest informirane suglasnosti, argumentirati interdisciplinarnost u razumijevanju značaja informirane suglasnosti, navesti razloge za uvažavanje informirane suglasnosti, predstaviti pravni okvir informirane suglasnosti u Republici Hrvatskoj i obrazložiti informiranu suglasnost u praktičnom odnosu medicinske sestre/tehničara prema pacijenta prema odrednicama Etičkog kodeksa medicinskih sestara.

P16. Privatnost, povjerenje i zdravstvena tajna

Ishodi učenja: Prepoznati privatnost i vrste privatnosti, istaknuti pravnu dimenziju privatnosti, analizirati etičku standardizaciju privatnosti u medicini, definirati tajnu i odrediti vrste tajni, analizirati sadržaj zdravstvene tajne, prepoznati razloge za odavanje privatnosti i povjerenja, definirati ograničeno odavanje privatnosti i povjerenja, primjeniti odrednice Etičkog kodeksa medicinskih sestara u rješavanju slučaja iz prakse.

P17. Pacijentove želje

Ishodi učenja: Analizirati teorijske, normativne i praktične pristupe zdravstvenih djelatnika prema željama i pravima pacijenata, istaknuti važnost kliničkog, etičkog i pravnog značaja poštivanja pacijentovih želja i procijeniti ispravnost odluke pacijenta o prihvatanju i/ili odbijanju medicinskih postupaka i intervencija.

P18. Priziv savjesti

Ishodi učenja: Definirati i objasniti razloge zbog kojih se medicinska sestra/tehničar može pozvati na priziv savjesti, navesti i objasniti priziv savjesti u pravnoj i etičkoj normi.

P19. Teorijski izvori zdravstvene i socijalne politike

Ishodi učenja: Objasniti temeljne teorijske izvore zdravstvene i socijalne politike te analizirati njihov utjecaj na oblikovanje suvremenih zdravstvenih i socijalnih sustava.

P20. Bioetike i politika

Ishodi učenja: Objasniti odnos bioetike i politike te kritički analizirati utjecaj političkih odluka na oblikovanje zdravstvenih, socijalnih i javnih politika.

P 21. Društvo, etika i mediji

Ishodi učenja: Objasniti međuodnos društva, etike i medija te kritički analizirati etičke izazove medijskog izvještavanja i njihovu ulogu u oblikovanju javnog mnijenja.

P22. Usamljenost-globalni javnozdravstveni problem

Ishodi učenja: Analizirati uzroke i posljedice usamljenosti te procijeniti mogućnosti javnozdravstvenih i socijalnih mjera za njezino prepoznavanje, prevenciju i ublažavanje.

P23. Spirala nasilja u zdravstvu – Michel Foucaultov doprinos analizi i razumijevanju

Ishodi učenja: Kritički analizirati spiralu nasilja u zdravstvu primjenom Foucaultove teorije moći te procijeniti njezino značenje za bioetičku analizu, zaštitu dostojanstva pacijenta i profesionalnu odgovornost zdravstvenih radnika.

P24 Predrasude, stereotipi i stigmatizacija u odnosu zdravstvenih djelatnika i pacijenata

Ishodi učenja: Objasniti ulogu predrasuda, stereotipa i stigmatizacije u zdravstvenoj komunikaciji te analizirati njihov utjecaj na odnos zdravstvenih djelatnika i pacijenata, kvalitetu zdravstvene skrbi i ostvarivanje prava pacijenata.

Popis seminara s pojašnjenjem:

sti je kao i popis predavanja. U seminarskim prezentacijama studenti/ice predstavljaju i aktualiziraju temu u kojoj dolazi do izražaja uloga medicinske sestre u ostvarivanju sestrinske profesije u javnozdravstvenim i gerontološko-palijativnim oblicima zdravstvene skrbi. U seminarskim raspravama student/ice postavljaju pitanja iz teme predavanja, interpretiraju znanstvena stajališta predstavljena u predavanjima i argumenirano obrazlažu koja se od stajališta mogu primijeniti, za koja postoje poteškoće, o kojim poteškoćama je riječ i što trebaju činiti

medicinske sestre kako bi u planiranje, organiziranje i upravljanje zdravstvenom skrbi primijenile stečena teorijska znanja.

Popis vježbi s pojašnjenjem:

Kolegij ne predviđa vježbe.

Obveze studenata:

Studenti/ice su obvezni redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u svim oblicima nastave.

Zadaje studenata/ica

1. Pripremiti prezentaciju na odabranu temu prema zadanim uputama;
2. Pripremiti pitanja za teme prema danom rasporedu – doći na nastavu s pripremljenim pitanjima;
3. Sudjelovati u raspravi na zadanu temu;
- 4. Napisati završni pismeni ispit i poslati ga na e-mail voditeljici kolegija **isključivo na dan ispitnog roka** (nada.gosic@uniri.hr)**

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Elementi i kriteriji ocjenjivanja na sveučilišnim diplomskim studijima – Sestrinstvo – Javno zdravstvo i Sestrinstvo – Gerontologija i palijativna skrb starijih su: aktivnost u nastavi 20 bodova, seminarska prezentacija 30 bodova i završni ispit /esej 50 bodova. Slijedom toga ukupan postotak uspješnosti studenata/ica tijekom nastave čini 50, a završni ispit 50 bodova.

Za aktivnosti u seminarima studenti/ice su dužni/e napisati pitanja, komentare ili osvrte na temu iz predavanja i temu iz seminara. Točan raspored ocjenskih bodova za ovu aktivnost ovisi o broju studenata/ica stoga će studenti/studentice dobiti točan raspon bodova za ovu aktivnost na početku kolegija.

S odabirom tema za izradu seminarske prezentacije, završnog ispita i načinom ocjenjivanja studenti/ice bit će upoznati/e na prvom nastavnom satu kolegija.

Završna ocjena

Pravilnik o studijima Sveučilišta u Rijeci

https://uniri.hr/wp-content/uploads/2023/07/2023_07_25_Pravilnik-o-studijima-i-studiranju-na-Sveucilistu-u-Rijeci.pdf, pristup 6.7.2026.

ČLANAK 28.

Ocjena ostvarenosti ishoda učenja na kolegiju donosi se kako slijedi:

- za ostvarenih 90 do 100 % ocjenskih bodova ocjena izvrstan (5), slovna ocjena A
- za ostvarenih 75 do 89 % ocjenskih bodova ocjena vrlo dobar (4), slovna ocjena B

- za ostvarenih 60 do 74 % ocjenskih bodova ocjena dobar (3) slovna ocjena C
- za ostvarenih 50 do 59 % ocjenskih bodova ocjena dovoljan (2) slovna ocjena D
- za ostvarenih do 49 % ocjenskih bodova ocjena nedovoljan (1), slovna ocjena F

Prigovor na ocjenu

ČLANAK 31.

(1) Student koji nije zadovoljan ostvarenim rezultatom na ispitu ima pravo u roku od 1 radnog dana nakon priopćenja ocjene izjaviti pisani prigovor čelniku nositelja studija. Prigovor mora biti obrazložen.

(2) Ako prigovor smatra osnovanim, čelnik nositelja studija će u roku 1 radnog dana od zaprimanja prigovora imenovati povjerenstvo sastavljeno od tri člana iz redova nastavnika, među kojima mogu biti i drugi nezavisni ocjenjivači iz redova nastavnika. Nastavnik ispitivač s čijom ocjenom student nije bio zadovoljan ne može biti član povjerenstva.

(3) Ako se ispit na kolegiju sastoji od pisanog i usmenog dijela, pisani dio se ne ponavlja, nego povjerenstvo ponovo vrednuje i ocjenjuje provedenu pisanu provjeru. Ako je pisani dio ocjenjen s 50 % i više od ocjenskih bodova koje je bilo moguće steći na pisanom dijelu ispita, usmeni dio ispita zakazuje se pred povjerenstvom najkasnije 3 radna dana od zaprimljenog prigovora.

(4) Povjerenstvo donosi odluku o konačnoj ocjeni većinom glasova.

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Zasad ne postoji.

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Izostanak s nastave do 30 % pretpostavlja opravdani razlog, ne zahtijeva dodatno opravdanje i ne može se nadoknaditi (izuzetak je otpusno pismo s liječenja u bolnici). Izostanak veći od 30 %, bez obzira na razloge, onemogućuje studentu/studentici izlazak na ispit i podrazumijeva ponovni upis kolegija sljedeće akademske godine.

Prema važećim aktima, nije moguće odbiti ocjenu na završnom ispitu, već samo postupiti u skladu s Pravilnikom o studijima Sveučilišta u Rijeci.

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2026./2027. godinu)

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Vježbe (vrijeme i mjesto)	Nastavnik
04.03.2027. Četvrtak	P1 (14,00-14,45) P2 (14,45-15,30) Z5 P3 (15,30-16,15) P4 (16,15-17,30) P5 (17,30-19,00)	S1 -S2 (19,00-20,15)		prof. dr. sc. Nada Gosić
05.03.2027. Petak	P6 (8,15-9,00) P7 (9,00-9,45) MSF P8 (9,45-10,30) P9 (10,30-11,15) P10 (11,15- 12,00)	S3-S5 (12,00-13,45) MSF		prof. dr. sc. Nada Gosić
18.03.2027.	Seminarske prezentacije	S6-S8 (12,00-15,00)	ZO	prof. dr. sc. Nada Gosić
19.03. 2027. (Petak)	P11 (12,00-13,30) Z4	S9- S10 (12,45-15,00) Seminarske prezentacije Z4		prof. dr. sc. Nada Gosić
02.04.2027. (Petak)	P12 (9,00-9,45) P13 (9,45-10,30) Z6 P14 (10,30- 11,45) P15 (11,45-12,30)			prof. dr. sc. Nada Gosić
03.04. 2027. (Subota)	online	S11-S12 (9,00-11,00)		Prof. dr. sc. Nada Gosić
16.04. 2027. (Petak)	P16 (15,00-15,45) P17 (15,45-17,15) P18 (117,15-18,30) Z3 P19 (18,30-20,00)			Prof. dr. sc. Nada Gosić
06.05.2027 (Četvrtak)	P20 (13,00-14,30) P21 (14,30 –16,00) P22 (16,00-17,30) Z3 P23 (17,30 -19,00) P24 (19,00-20,15)			Prof. dr. sc. Nada Gosić

07.05.2027. (Petak)	Seminarske prezentacije	S13-S18 (8,00-13,00) Z4		prof. dr. sc. Nada Gosić
08.05.2027. (Subota)	online	S19-S20 (8,00-11,00)		prof. dr. sc. Nada Gosić

Popis predavanja, seminara i vježbi:

	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
P1	Pojam i izvori europskog zdravstvenog zakonodavstva	1	Z5
P2	Vrijednosti i načela suradnje u europskim zdravstvenim sustavima	1	Z5
P3	Prava pacijenata	1	Z5
P4	Kaznena odgovornost zdravstvenih radnika	2	Z5
P5	Građanska, prekršajna i disciplinska odgovornost zdravstvenih radnika	2	Z5
P6	Pravednost u zdravstvenom sustavu	1	MSF
P7	Vrijednosti u biomedicine i zdravstvu	1	MSF
P8	Bol, medicina i kultura	1	MSF
P9	Bioetičke dileme	1	MSF
P10	Medicinska sestra – voditeljica dijaloga i tima zdravstvene njege	1	MSF
P11	Kvaliteta života	2	Z4
P12	Odnos između korisnika i pružitelja zdravstvenih usluga	1	Z6
P13	Paternalistički odnos medicinske sestre prema pacijentu	1	Z6
P14	Etička načela u zdravstvenoj njezi	1	Z6
P15	Informirana suglasnost zdravstvenoj njezi	1	Z6
P16	Privatnost, povjerenje i zdravstvena tajna	1	Z3
P17	Pacijentove želje	2	Z3
P18	Priziv savjesti	2	Z3
P19	Teorijski izvori zdravstvene i socijalne politike	2	Z3
P20	Bioetika i politika	2	Z3
P21	Društvo, etika i mediji	2	Z3
P22.	Usamljenost – globalni javnozdravstveni problem	2	Z3
P23	Spirala nasilja u zdravstvu – Michel Foucaultov doprinos analizi i razumijevanju	2	Z3
P24.	Predrasude, stereotipi i stigmatizacija u odnosu zdravstvenih djelatnika prema pacijentima	2	Z3
	Ukupan broj sati predavanja	35	

	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
S1-S20	Studentske prezentacije, pitanja i komentari s predavanja		Prema zadanom rasporedu
	Ukupan broj sati seminara	20	

	ISPITNI TERMINI (završni ispit)
1.	08. 05. 2027.
2.	05. 06. 2027.
3.	03. 07. 2027.
4.	02. 09. 2027.